

Україна у фокусі

7 – 13 січня

2013 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	3
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	4
<i>Міжнародна політика</i>	
<i>Європейський Союз чи Митний союз: куди хочуть іти громадяни?.....</i>	4

I. Огляд політичних подій за тиждень

8
січня

Юлія Тимошенко оголосила акцію громадянської непокори. Про це вона сповістила у відкритому листі Віктору Януковичу, оприлюдненому її захисником Сергієм Власенком. У своєму листі Тимошенко заявила, що не повернеться в тюремну палату, поки там не знімуть відеокамери спостереження. Відтак опозиціонерка припинила курс лікування та відмовилась співпрацювати із слідчими та повертатися із кімнати для побачень до своєї палати.

9
січня

Опозиція звернулося до Генпрокурора та Пенітенціарної служби з вимогою надати звіт щодо умов утримання Юлії Тимошенко. В опозиції упевнені, що їхнього лідера у лікарні катують. Про це на погоджувальній раді заявив член фракції «Батьківщина» Сергій Сас.

Підтримати акцію непокори Юлії Тимошенко закликав світову спільноту її чоловік – Олександр Тимошенко. У зверненні очолюваної ним міжнародної громадської організації «Батьківщина» також йдеться про те, що опозиція має оголосити повний бойкот режиму і стати справжнім рупором свободи та демократії.

10
січня

Народні депутати вперше цього року зібралися на засідання парламенту. Виконати порядок денний, за яким планувалось звільнити з посади голову Нацбанку і призначити нового, не вдалось. Опозиція заблокувала трибуну й вимагала ухвалити закон про декриміналізацію та амністію, щоб звільнити лідера їхньої політсили Юлію Тимошенко.

На запитання «Яким інтеграційним напрямом має йти Україна?» 42% населення віддали перевагу Євросоюзу, 32% – Митному союзу і ще 10.5% вважають, що Україна взагалі не повинна приєднуватися до цих організацій. Такі дані загальнонаціонального опитування оприлюднив Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, який провів дослідження спільно з соціологічною службою Центру Разумкова з 21 по 24 грудня 2012 року. Вибір інтеграційного шляху відрізняється залежно від регіону: на Заході (65%) і в Центрі (50%) явно віддають перевагу вступу до ЄС, а на Півдні (50%) та Сході (48.5%) – вступу до Митного союзу Росії, Білорусі і Казахстану.

11
січня

Верховна Рада звільнила Сергія Арбузова з очільника Нацбанку і призначила на його місце Ігоря Соркіна. В опозиції заявили про численні порушення депутатів провладної фракції під час голосування, зокрема використання чужих карток для голосування.

Представниці жіночої статі опозиційних фракцій парламенту на деякий час заблокували трибуну парламенту. Їхні вимоги – зняти камери спостереження в палаті Юлії Тимошенко, приставити до неї жінок-

охоронниць, дозволити Юлії Тимошенко та її соратнику – Юрію Луценку – лікуватися в незалежних клініках. Депутатки-опозиціонерки вимагають також, щоб за порушення прав політв'язнів відповів генпрокурор Віктор Пшонка, а у разі невиконання цих вимог пообіцяли влаштувати жіночий бунт.

Верховна Рада закрила свою першу сесію та пішла на канікули на три тижні. Наступного разу парламентарі зберуться 5-го лютого 2013 року.

II. Аналітична довідка

✓ Міжнародна політика

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ЧИ МИТНИЙ СОЮЗ: КУДИ ХОЧУТЬ ІТИ ГРОМАДЯНИ?

10 січня на прес-конференції, організованій Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, було представлено результати загальнонаціонального опитування, проведеного ним спільно з Центром економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова протягом 21-24 грудня 2012 року, стосовно зовнішньополітичних орієнтації громадян України. Його головним результатом стало те, що серед українців більше прихильників європейської інтеграції, ніж прибічників східного вектора зовнішньої політики.

Чому знову актуалізувалося питання вибору зовнішнього вектора України? Якими є геополітичні настрої різних демографічних груп населення України?

Скринька Пандори

Активізація теми Митного союзу (МС) Білорусі, Казахстану і Росії та можливого приєднання до нього України в суспільно-політичному дискурсі країни стала однією з ключових тенденцій кінця минулого року. Пояснити її з позицій формально юридичної логіки було неможливо. По-перше, діючий закон «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» визначає інтеграцію в Європейський Союз (ЄС) пріоритетом зовнішньої політики та не містить жодних згадок про необхідність аналогічного зближення з будь-якими

євразійськими утвореннями. По-друге, приєднання до МС суперечить чинному законодавству й Конституції, адже потребує делегування цілої низки повноважень української держави наднаціональним органам цього утворення. Крім того, членство в МС загрожує ще й економічними санкціями з боку країн Світової організації торгівлі (СОТ): зміна тарифних і нетарифних показників відповідно до норм МС буде порушенням України своїх зобов'язань як країни-члена СОТ.

Причини того, що питання співпраці України з МС знову з'явилося в порядку денному, слід шукати передусім у діях самої української влади. Цьому, зокрема, сприяла власноруч створена м'яка міжнародна ізоляція, якою намагається користуватися Росія для включення України до власних інтеграційних проєктів. Важливу роль відіграла також нездатність втілити в життя задекларовані економічні реформи (зокрема енергетичного сектору), яка виливається у проблеми з наповненням бюджету і виплатою іноземних кредитів і, відповідно,

гостро ставить необхідність пошуку зовнішніх джерел фінансової підтримки. Свою лепту внесла й розгорнута колишнім головою президентської адміністрації Віктором Медведчуком інформаційна кампанія на користь МС, якій українське керівництво поки не в змозі протиставити ефективну пропаганду європейського вектору. В результаті українська влада, навіть усвідомлюючи серйозні втрати від приєднання до МС, своїми діями і бездіяльністю знову спричинила штучну актуалізацію питання вибору зовнішньополітичного вектора.

Майбутнє – за Європою?

Утім, таке наповнення інформаційного простору країни темою МС не призвело до автоматичного зростання рівня його підтримки серед населення. Навпаки, протягом останнього півріччя кількість прибічників вступу до цього об'єднання впала – з 46,5% до 40,3%, у той час як чисельність тих, хто прагне приєднання України до ЄС, зросла – з 42,1% до 48,4%. Аналогічну картину продемонстрували відповіді громадян на альтернативну постановку запитання, яка передбачала вибір лише одного інтеграційного напрямку, яким має просуватися Україна: ЄС таким вважають 42,4% (у серпні 2012 року таких було 36,1%), МС – 32,1% (у серпні – 39,1%). Прихильність до того чи іншого зовнішньополітичного вектора традиційно багато в чому залежала від регіону України: жителі Заходу й Центру переважно віддають перевагу вступу до ЄС над приєднанням до МС (65,1% проти 8,4% і 50,2% проти 21,3%, відповідно), Півдня і Сходу – МС над ЄС (49,8%

проти 27,2% і 48,5% проти 28,2%, відповідно). Чіткі відмінності в геополітичних уподобаннях проявилися і серед прихильників різних парламентських партій. Так, виборці опозиційних партій «Батьківщина» (66,1%), «УДАР» (59,9%) і «Свобода» (68,8%) віддають перевагу ЄС, у той час як прихильники правлячої Партії регіонів (57,8%) і її союзниці Комуністичної партії України (70,7%) більше хочуть бачити свою країну в МС. Два моменти заслуговують окремої уваги. По-перше, незважаючи на праворадикальну риторику «Свободи» і відкрито висловлюване занепокоєння нею з боку багатьох європейських політиків, її прихильники виявилися найбільш проєвропейськими, що свідчить про певний розрив між очікуваннями виборців і створеним самою партією іміджем. По-друге, електорат Партії регіонів засвідчив свою незгоду з офіційним курсом партії на євроінтеграцію, зафіксованим як у її передвиборчій програмі, так і в заявах

і документах очолюваних її представниками органів влади. Це також створює передумови для потенційної кризи у збереженні партією підтримки серед свого базового електорату.

Зважаючи на наведені цифри, поки що рано говорити про домінування прихильності до європейського вектору серед українського населення, особливо з огляду на суперечливу динаміку геополітичних орієнтацій протягом останніх років. Утім, інші результати опитування дають підстави прогнозувати вкорінення саме європейської інтеграції як бажаного напрямку зовнішньої політики для переважної більшості населення вже в недалекому майбутньому. По-перше, молодь куди більше прагне вступу в ЄС: серед представників вікової групи 18-29 років таких виявилось 51,9%, 30-39 років – 51%,

40–49 років – 46,5%, 50–59 років – 37,2%, від 60 років – 28,6%. Віковий розподіл прихильників інтеграції в МС має зворотну тенденцію: 18–29 – 22,7%, 30–39 років – 21,7%, 40-49 років – 31,2%, 50–59 років – 36,1%, від 60 років – 45,3%. Відповідно, можна очікувати, що за умов збереження такої тенденції, з часом чисельність прихильників євроінтеграції буде лише зростати. Іншим показовим моментом стало певне збільшення кількості українців, які коли-небудь відвідували країни ЄС, США чи Канаду: якщо в грудні 2009 року таких було лише 14,3%, то три роки потому – вже 22,5%. Зважаючи на більшу прихильність до інтеграції в об'єднану Європу серед тих, хто був там, такий тренд також закладає підвалини для поширення проєвропейських настроїв серед більшої кількості українців протягом майбутніх років.

Висновки

Таким чином, опитування Фонду «Демократичні ініціативи» зафіксувало зростання кількості прихильників вступу до Європейського Союзу, які наразі чисельно переважають прибічників приєднання до Митного союзу. Крім того, вищий рівень підтримки європейської інтеграції серед молоді та збільшення кількості тих, хто відвідував країни Заходу, дають підстави сподіватися на збереження цієї тенденції в майбутньому. Водночас, аби протидіяти спробам втягнути Україну в МС в обхід громадської думки та національного законодавства, українська влада має вдатися до серйозних кроків принаймні на двох напрямках. По-перше, їй необхідно виконати озвучені ЄС вимоги, щоб відкрити шлях до підписання Угоди про асоціацію вже цього року. По-друге, слід активно залучати органи державної влади і співпрацювати із засобами масової інформації задля ведення інформаційної кампанії на користь єдиного закріпленого в законодавстві зовнішньополітичного вектора – європейського.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук